

obveznosti. Če so te kolone namešene pravim šolskim letom, kam pa naj vpišemo rede, če učenec tisto šolsko leto ponavlja? Označba »šolsko leto« v matičnem listu naj bi se pri prihodnji nakladi popravila in točneje označila kot »leto šolske obveznosti«. Za označbo »šolskega leta« (v pravem smislu) imamo itak na razpolago vse prve tri rubrike »razred«, »oddelek« in »učna stopnja«. — Sicer se pa vedno bolj množe glasovi za odpravo matičnih listov.

— **Zahvala.** Lesna in industrijska družba »Tabor« v Loškem potoku je darovala tukajšnji šoli eno obveznico à 1000 Din 7% državnega posojila. Vsakoletne obresti tega posojila se porabijo za nakup šolskih potrebščin revnim učencem. Za ta velikodušni dar se podpisani v imenu revnih učencev ugledni družbi najlepše zahvaljuje. — Loški potok, 21. januarja 1924. — F. Wigele, šolski voditelj.

— **Službo akviziterja.** Podpisana družnica bi sprejela v stalno službo več sposobnih potnikov akviziterjev za varovalno stroko, katerim bi se nudila prilika zaslužka na proviziji. O daljnjih ugodnostih pa bi odločili z ozirom na uporabljivost in delavnost akviziterja. V vpoštev prihajajo zdravi, potovanja zmogni in primerno naobraženi reflektanti, ki naj se zglasijo v pisarni: »Crosatia« zavarovalna zadruga, podružnica za Slovenijo v Ljubljani, Stari trg št. 11. — **Ljubljanske člane S. Š. M.** opozarjam, da so knjige za l. 1923 na razpolago in se dobe v sredo in petek popoldne pri poverjeniku R. Grumu v Učiteljski tiskarni soba št. 17. Člani, ki še niso doplačali članarine na Din 30.—, naj to store ob prejemu knjig.

— **Opozorjamo na nove knjige,** ki so izšle v založbi Učiteljske tiskarne in so označene v oglašju zadaj z debelimi črkami.

Zbirka knjig za centralno knjižnico Pov. UJU.

— **ck ZBIRKA KNJIG ZA ORGANIZACIJO KNJIŽNICE PO INICIJATIVI POV. UJU.** Tako zbirko predvidevata člen 58 in 59 poslovnika Pov. UJU. Že v zadnji številki smo poudarili važnost take zbirke in centrale za zbiranje knjig in organizacijo knjižnic, danes navajamo tozadevne določbe poslovnika, ki se glase: Pov. UJU vzdržuje že obstoječo centralno knjižnico, ki jo hoče izpopolnjevati v smeri mladinske, leposlovne in strokovne znanstvene knjižnice. Ta knjižnica tvori podlago za centralno organizovanje naših mladinskih šolskih, ljudskih in strokovno-znanstvenih knjižnic. — V to svrhu zbira poverjeništvu knjige vseh vrst, ki jih je posiljati na urad poverjeništvu. Imena darovalcev in spisek darovanih knjig se objavljajo v stanovskem glasilu; če darovalec izrečno želi, da se imena ne objavijo, se ime opusti, knjige pa navedejo. Dvojni iztiski knjig se uporabljajo za izpopolnitev podrejenih knjižnic, t. j. mladinskih in javnih ljudskih na šolah itd. — Na zahtevo se darovalcem knjig vračajo tudi poštni stroški za pošiljavo. Ti izdatki se krijejo iz rezervnega sklada.

— **ck DAROVANE KNJIGE ZA CENTRALNO KNJIŽNICO POV. UJU.** Neimenovani: 1. Veškerych Spisu Jana Amosa Komenského, svazek XV. (Upravil prof. dr. J. V. Novák — 1910) — 2. Arhiv pro badání v životě a spisech J. A. Komenského I. (Red. dr. J. Kvačala — 1910) — 3. Spomenica, desetletni pregled rada Prve Učiteljske šole u Aleksincu (Izr. Jov. S. Jovanović — 1921.) — Neimenovani: 4. Uvod u eksperimentalnu pedagogiju I. dio (Dr. P. R. Radosavljević — 1910.) — 5. Uvod u eksperimentalnu pedagogiju II. dio (Dr. P. R. Radosavljević — 1912.) — 6. Dr. V. Dvorniković: Savremena filozofija — 1920. — 7. Zoologija za učiteljske škole i više razrede srednjih škola I. (Milan M. Tomić — 1923) — Upokojenec: 8. Izbrana poglavja iz narodnega gospodarstva (Fr. Milobar — 1902.) — 9. Izbrana poglavja iz narodnega gospodarstva (Fr. Milobar — 1903.) — 10. Šolski list III. — 1920. — 11. Zabavna knjižnica: Naši ljudje (Dr. A. Rešmec — 1921 Goriška Matica) — 12. Zabavna knjižnica: Zlata srca — 1922 Goriška Matica) — 13. Dr. Martina Luthra: Mali katekizem — 1922. — 14. Čitanka za poljoprivredne škole (Svet. Radojčić i Dj. Terzin — 1923.)

Učiteljski pravnik.

— **Š Prošnje za dopust po čl. 109 urad. zak. in za bolezenski dopust so koleka proste.** Ministarstvo Prosvete dobilo je od Ministarstva Finansija pod DRBR.

43.286. od 31. decembra 1923. godine objašnjenje, koje glasi: »Molbe državnih službenika kad traže godišnji odmor predviđen čl. 109. Zakona o činovnicima i ostalim državnim službenicima građanskog reda, kao i molbe za bolovanje i lekarska uverenja koja se prilažu uz molbu za bolovanje ne podleže plaćanju takse, kada se rešenja po takvim molbama saopštavaju na potpis. No ako se traže formalna rešenja u prepisu, onda samo taksa za rešenje mora se platiti. — Za traženje odsustva mora se platiti taksa. Isto tako mora se taksa platiti za traženje prelaska sa službom u drugo nadležstvo, za molbu kojom se traži premeštaj ili se daje odstavka.«

— **Š Domovinska pravica stalnih učiteljev in upokojecev.** Po zakonu z dne 5. dec. 1896, drž. zak. št. 222 § 10. za dobe vsi stalno nameščeni uradniki in služabniki domovinske pravice (tzv. uradno domovništvo) v tisti občini, kjer je njihov stalni uradni sedež, in sicer z dnem, ko nastopijo svojo službo. Če se uradnik reducira ali upokoji in tudi če se reducirani nameščene ali upokojenec izseli iz svoje po definitivnem nameščenju pristojne mu domovne občine, ostane ondi pristojen toliko časa, dokler si ne pridobi morda nove domovinske pravice v občini bivališča po določbah § 2 navedenega domovinskega zakona, ki je še vedno v veljavi in ostane toliko časa, dokler ne dobimo v državi SHS novega enotnega zakona. — § 17 domovinskega zakona z dne 3. decembra 1863, drž. zak. št. 105 določa popolnoma jasno: a) da ugasne domovna pravica v eni občini šele tedaj, ko se pridobi v drugi, in b) da ostane tudi tedaj, če se kdo prostovoljno odreče domovne pravice, to brez moči dotlej, dokler je ni dobil drugje.

— **S Višji in nižji uradniki.** Po odloku generalne direktije državnega računovodstva DR br. 2563 z dne 19. januarja 1924 je pri odmeri predjemov smatrati za višje uradnike vse uradnike od vštete VII. čin. razreda navzgor, ostale pa za nižje.

Ferijalni Savez učiteljstva.

— **f. Učit. P. F. S.,** ki ne bodo poslale pokr. pov. F. S. nobenega odgovora na njegove okrožnice, se jim ne bo poslala nobena okrožnica več. Vsaka učit. P. F. S. mora sama naročiti članske izkaznice; ker nekatere učit. P. F. S. tega do sedaj še niso storile, bo pokr. pov. F. S. poslala 1. febr. vsem prizadetim podr. à 20 čl. izkaznic. Podružnice, ki jih bodo vrnila, se letos ne bodo štele za delujoče. — Še do danes nimam popolnega pregleda o učit. P. F. S. in ponovno prosim vse tajnike, ki zahtevane podatke še niso poslali, da to takoj store. Red za red! — Za učit. F. S.: Mrovljé.

Naša gospodarska organizacija.

— **g »Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga, r. z. z o. z. v Celju** je imela svoj 13. redni občni zbor v nedeljo, 20. januarja, v okoliški deški osnovni šoli v Celju pri prav poljni udeležbi od strani zadržnikov, ki so tako dokumentirali interes za procvitajoči zavod. Koncem leta 1923, je štela zadruga 275 članov z 806 deleži, ki so se glasom soglasnega sklepa občnega zbora povišali od 10 K na 10 Din; zato tem potem pozivljamo vse zadržnike, da dopolnijo svoje deleže od 10 K na 10 Din do konca tega leta. Skupen denarni promet v letu 1923, je znašal 337.756 Din 21 p. Rezervni sklad je narasel na 3422 Din 67 p. Občni zbor je spremenil tudi nekatere točke zadržniških pravil in jih prilagodil sedanjim razmeram. Učiteljstvo, posebno v mariborski oblasti, okleni se svojega zavoda in podpiraj ga!

— **g V POČASČENJE SPOMINA JANKA LIKARJA** so darovali za učiteljski konvikt: Nadsvetnik Anton Mikuž v Ljubljani Din 50; Mirko Fegic, učitelj v Ljubljani Din 50. — Počastimo spomin tovariša in prijatelja, ki je bil ves naš, ki je delal in živel za učiteljsko organizacijo. — Jakob Dimnik, blagajnik.

— **g Ganglov kamen za učiteljski konvikt v Ljubljani:** Učiteljski zbor gremjalne trgovske nadaljevalne šole v Ljubljani na predlog tov. St. Legata Din 275 in sicer so darovali: Jakob Dimnik Din 30; Ivan Dimnik Din 30; po Din 20 = Rado Grum, Ivan Kocijančič, Stanko Legat, Đuro Lésica, Fran Marolt, Pavel Plesničar, Vendelin Sadar, Josip Wagner; po Din 10 = Janko Lenarčič, Alojzij Marok, Miro Repovž, Alojzij Škrinjar; po Din 5 = Josip Ambrožič,

Niko Fabijanič, Alojzij Gorjup. — Učiteljsko društvo za Laški okraj Din 240. — Hranilnica in posojilnica v Dolu pri Hranstniku ob proslavi njene 30letnice, ki ji je bil tajnik 28 let in je sedaj že deset let načelnik te krasno razvijajoče se zadruge naš vrli in zaslužni tovariš Anton Gnus, Din 100. — Nadsvetnik Anton Mikuž v Ljubljani Din 50. — Mirko Fegic, učitelj v Ljubljani, Din 50. — Anica Likozarjeva za rodovino Likozarjevo v Ljubljani Din 250 brezobrestnega posojila. — Mara Mikuluševa iz Tržiča, obveznico 7% drž. posojila za Din 100. Skupaj Din 1065; zadnjič izkazanih Din 7267 = Din 8332. Hvala! Le združimo vse sile za blagor učiteljske mladine! Jakob Dimnik, blagajnik.

— **g Članarina za učiteljski konvikt za l. 1924:** Alojzij Kecelj, šol. vodja v p. v Ljubljani Din 10. — Tov. Kecelj je pokazal pot. Naj bi mu sledilo vse učiteljstvo v Sloveniji. Letna članarina znaša Din 10. — Jakob Dimnik, blagajnik.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl Les contes de ma mere l'Oie.** — od Perrault; šesta knjiga Francuske Biblioteke. Izdala D. D. Nakladna Knjižara, Bibliografskog Zavoda — Zagreb, (Gunduličeva ulica 24.) 1923. — Cena 16 Din.

— **kpl Narodne pravilice iz Prekmurja.** Priredila Kontler in Kompoljski. Založil Učiteljski Dom v Mariboru. Cena vezani knjigi 15 Din, broš. 10 Din.

— **kpl Ivan Vuk: »Pravilice iztoka«.** Stane broširana 10 Din, vezana 20 Din, po pošti 1.40 Din več. Dobiva se: Tiskarna Merkur, Ljubljana, Gregorčičeva ul. 13 in v vseh knjigarnah.

— **kpl Fr. Maslja »Podlimbarskega zbrani spisi I. zvezek.** Strani XXII + 448. Cena 70 Din, poština 2.50 Din več. Tiskovna zadruga v Ljubljani, Presernova ulica 54.

— **kpl Bernhard Kellermann: Predor.** Roman, prevedel Fr. Kobal. Založila in izdala Tiskovna zadruga v Mariboru, natisnila Mariborska tiskarna. Cena knjigi 30 Din, s pošto 1 Din več.

— **kpl Tomišek: Nemško - slovenski slovar za domačo in šolsko rabo,** kateri stane trdo vezan 90 Din, IV + 215 — 788 str. 8° (II. del.) Založil Ig. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Ocene.

— **k »Narodne pravilice iz Prekmurja«.** Priredila Kontler in Kompoljski. Gorenja knjižica nam kaže, da je naša narodna poezija še neizčrpana. Tovariša Kontler in Kompoljski sta izvršila zelo hvaležno nalogo, da sta nam zbrala narodno blago ravno iz onih krajev naše Slovenije, ki so nam bili do sedaj po duševnosti najbolj neznan. Kdo se ne razveseli dobre narodne pravilice, onega čistega vrelca, ki odseva v njem vse življenje, vsa bol in radost naroda, iz katerega so izšle. — Dal sem pravilice najprej otrokom. Veselih obrazov so mi pripovedali o močnem orjaku, jeziku in navilnem zalčku, o treh bratih in zakleti kraljčini. Njihovo razpoloženje mi je bilo že vnaprej najzanesljivejši sodnik. — Med temi pravilicami je res nekaj pravih biservov. Zato bodo šle iz rok v roke. Rod, ki je bil takorekoč zapuščen od širšega sveta, je snoval in skrbno hranil svoje svetlinje, tradicionalno slojstvo. Zelo posrečena je misel, da je natisnjenih nekaj pravilic v prekmurškem narečju, ki je res zanimivo in ne navadno lepo. Vpoštevane narečja bo pa tudi najboljše kačipot knjigi v one kraje, iz katerih je izšla. In s tem je dosežena važna naloga. Knjiga je tudi po vnanji obliki in čistosti jezika najboljše priporočilo za naše mladinske knjižnice. Marljiva tovariša pa naj nadaljujejo z lepo začetim delom!

— **k Les contes de ma mere l'Oie** — od Perrault. Moderna Nakladna Knjižara ima jedan lep, kulturni zadatek. Ona je izdala več nekoliko najboljših dela iz čuvene klasične in moderne francuske literature, u originalnom francuskom tekstu. Tako je zadovoljena jedna velika književna potreba. Pomenita knjiga je zbirka najlepših bajki, koja u prevodu glasi »Dečje priče«. Ove priče napisao je glasoviti francuski pisac Charles Perrault, član francuske akademije.

Zbirka »Les contes de ma mere l'Oie« jest remek delo svoje vrste. Ona je doživela pet stotina izdanja do sada, i bila je prevedena na sve moderne jezike.

Perrault je pisac 17. veka. Rodio je se 1628. godine u Parizu, a umro je 1703. On je napisao mnoga dela, i burleske, ali, samo ovo delo ga je nadživelo.

»Dečje priče« Perraulta, imaju za Francuze onu veliku vrednost, koju i »Kinder- und Haus-märchen« braće Grimma, imaju za Nemce.

Ove divne bajke Perraulta, bile su uzor svima piscima, koji su pisali docije za omladinu. On je bio odličan poznavalac dečije psihologije. Razumevajući potpuno dečiju dušu on je napisao ove priče prostim i zanimljivim stilom, punim naivnosti i srdačnosti. Ova knjiga priča, pored svoje literarne vrednosti, tako isto ima i osobitu vaspitnu vrednost. U njima se razni poroci kačnjavaju, a vrline se hvale i uvek nagraduju. Iznošeći na taj način večitu borbu između dobra i zla, omladini se jasno ukazuje put ka Dobru; tako isto se iznose i koristi moralnoga života, koje donose: pravičnost, poštenje i iztrajnost u radu.

Ove priče predstavljaju dobro, blagorodno seme, koje klija u mladju duši, raste i docije donosi bogata ploda u obliku zdravih moralnih pobuda. Kao i druge izvrsne bajke i priče, tako isto i ova zbirka utiče na formiranje dobrih karakterata.

Zato, mi sa najvećim zadovoljstvom preporučujemo onim učiteljima, koji znaju francuski jezik, da nabave ovo lepo delo. Ostali učitelji koji sada uče ovaj jezik, neka ga takode nabave, jer ove priče napisane su lakim, prostim stilom, i pomoćće im da uđu u duh lepog francuskog jezika.

Tehnička oprema ove knjige — kao i drugih edicija Nakladne Knjižare u Zagrebu — jeste vrlo lepa i ukusna.

U opšte ovaj rad na podizanju jugoslovenske narodne kulture, zaslužuje najlepšu pohvalu i ugled.

Veritas.

— **k Fr. Maslja — Podlimbarskega zbrani spisi I. zvezek.** Slike in črtice, Gorski potoki, Tovarš Damjan. V opremi dosedanjih zvezkov »Slovenskih pisateljev«, ki jih pod večim vodstvom prof. dr. Iv. Prijatelja izdaja Tiskovna zadruga, je pravkar izšla prva knjiga Fr. Maslja — Podlimbarskega zbranih spisov, ki jih ureja dr. J. Stebinger. Obširni zvezek obsega deseterico slik, črtic in povesti, ki so nastale v razdobju skoraj dveh desetletij. Po mladostnih pesniških poskusih ter po zgodovinski črtici o Petru Velikem in nedokončani zaloigri »Milan in Jela« nastopi Podlimbarski v javnosti šele v svojem 34. letu z leposlovnim prvcem »Krokarjev Peter«, zajetim iz spominov na prvo vojaško leto pri mariborskih dragoncih. Isti milje mu je dal snov za »Tovarša Damjana«, najbolj dovršeno povest prve knjige. V tužno Bosno nas povedeta črtici »Handžija Mato« in »Markica«, v pisateljevo idilično mladost pa »Kako sem prvokrat romal«. Dragi domači hiši in ljubljenski roditelja je postavil v sliki »Plaznik in kirasir Martin« trajen spominok. Obsežna povest »Gorski potoki« je kos pisateljeve avtobiografije iz njegove najbljednejše dobe, ko se je po štirih burnih vojaških letih vrnil v domovino, da si poišče košček kruha v kakem civilnem stanu; ž njo je združil kos ljubljanskega malomešnega življenja. — V uvodu analizira urednik pisateljev razvoj, deloma na podlagi zanimivih avtorjevih dnevnikov, od trenutka, ko je dal Podlimbarski kot sedmošolec slovo dijaškemu življenju ter ga je po enoletnem duhomornem rekrutstvu v Mariboru in brezplodni vojaški romantiki po slovaških trgih in vaseh nazadnje na Dunaju in v Dunajskem Novem mestu obšla resnoba življenja. Tuzla, Trident, češki Kraljevi gradec so bile nadalje glavne postaje njegovega aliasverstva te dobe. Številnim častilecem »Gospodina Franja« bo nudila prva knjiga zbranih spisov trenutke izrednega užitka; torej bodi vsem toplo priporočena!

— **k Ivan Vuk: »Pravilice iztoka«.** Enajst mičnih povesti — pravilice je nanizano v knjigi, ki obsega 120 strani. Pravilice so pisane zanimivo in se zrcali v njih globoka misel ter jih bo vsak čital z užitkom. In ko jih prečita enkrat, se jih bo zopet in zopet čital. — Pravilica »Adapa« n. pr. bo podala čitatelju mistično pripovedko sumerijskega naroda, ki je živel v Abrahamovem mestu Ur in je za časa Abrahama že skoro izumrl. Prvi clovek je hotel doseči nesmrtnost, a je ni dosegel, ker je poslušal svojega prijatelja boga »Lev-ovca« bo povedala, kako je nek lev bil vzgojen po ovčje in ni vedel, da je lev. V »Modrižu« bo zvedel, kako je nastal in od kod je zito. »Ljubezen« podaja lepo sliko, kako pride kazen za prebito kri in kako se za greh enega mora pokoriti vse, ki niso znali preprečiti uboja. Pomenljivo tudi za vojno. »Spoznanje« bo pripovedovalo, kako je mož pretepel svoj lik, misleč, da je to njegov sovražnik, ki mu hoče vzeti ženo. »Beseda«, »Stolp ene misli«, »Kraljestvo ljudi« in vse ostale bodo zabavale in vedrile čelo čitatelja. Po svoji opremi in vsebini je knjiga kras vsake knjižnice, zato tudi najprimernejše darilo za razne prilike. Nizka cena omogoča, da lahko knjigo kupi vsakdo, kdor je prijatelj lepim knjig. Naroča se: Tiskarna »Merkur«, Ljubljana, Simon Gregorčičeva ulica št. 13. Dobiva se pa tudi v vseh knjigarnah. — Založništvo.

— **k Tomišek: Nemško - slovenski slovar.** Dr. J. Tomišek slovar je drugi del »Praprotnikov« slovarja, katerega I. del je predelal tudi dr. Tomišek in je izšel leta 1918. v založbi Kleinmayr & Bamberg. V predgovoru podaje avtor kratek zgodovinski pregled nastanka tega slovarja, ki faktično v današnji obliki nima nič več Praprotnikovega, temveč je popolnoma predelan in izdela na novi osnovi. V predgovoru podaje nadalje avtor pripombe o ureditvi knjige glede naglasnih znamenj in slovniškega dela. Besedni zbirski je znatno pomnožen zato obsegata oba dela sedaj tudi 788 strani osmerke. Slovar je tudi trepežno vezan tako, da tudi v tem pogledu pridobi na vrednosti. Papir je pač vmes različen, kar pa avtor opraviči, ker je bil del slovarja tiskan že pred vojno, del med vojno in konec po vojni, kar je opaziti tudi na papirju.

— **k Bernhard Kellermann: Predor.** Roman, prevedel Fr. Kobal. Prevod tega zlasti glede tehniške terminologije težavnega romana je zelo dobro uspel. Roman je izredno zanimiv, ker opisuje gradnjo podmorskega tunela iz Amerike v Evropo. Pri delu so bili zastopani vsi narodi sveta. Gradnja je, zahtevala že mnogo človeških žrtv, a kljub velikim žrtvam se je delo sicer prekinilo a zopet nadaljevalo in tudi dokončalo. V romanu so vpletene najrazličnejše bančne težkoče in svetovne katastrofe, ker je bil pri gradbi udeležen ves svetovni kapital. Glavni junak romana je Mac Alan, ki je zasnoval svoj genialni svetovni načrt in ga je z veliko svojo energijo tudi izvedel. V romanu so vpletene globoke družinske razmere in ljubezenske scene. Ljubitelji napetih zanimivosti in svetovnih iznajdb bodočnosti imajo v »Predoru« prvovrsten roman.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SVETOLENARTSKI OKRAJ** ima svoj občni zbor v sredo, dne 6. februarja t. l. ob 10. uri pri Sv. Lenartu v Slov. goricah s sledečim vzporedom: 1. Poročilo predsednikovo, tajnikovo in blagajnikovo o društvenem delovanju. 2. Ocena dr. Žgečeve knjige, problem vzgoje po tov. ravnatelju F. Šegulu. 3. Razvojna teorija in šola; poročila tov. F. Jakopca. 4. Obolosl Učiteljskemu domu itd., draginja in dobljene drobtinice, ocena: Koledar, UJU knjižnice. 5. Odborova volitev vseh funkcijonarjev. 6. Nasveti, predlogi. — Predsednik F. Kranjc.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA BREŽIŠKI IN SEVNIŠKI OKRAJ** ima svoj občni zbor v soboto, dne 9. februarja t. l. v osnovni šoli v Brežicah z